

Gazeta Grudziądzka

Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus!

W imię Boże!

Rok założenia 1894

Wydanie tańsze

Za Wiarę i Ojczyznę!

Najpoczytniejsze ludowe pismo polityczne i społeczno-gospodarcze,
poświęcone walce o prawa ludu wiejskiego i należne mu stanowisko w państwie.

Adres: Gazeta Grudziądzka
Tel. 1812 Grudziądz, Droga Łąkowa

Założyciel Wiktor Kulerski

P.K.O. Poznań nr. 200420

P. P. S. na Zamku

Delegacja socjalistów u Pana Prezydenta — Memoriał polityczny

W sobotę miało miejsce b. charakterystyczne wydarzenie polityczne.

W sobotę o godz. 12-ej p. Prezydent R. P. przyjął delegację P. P. S., Komisji Centralnej Związków Zawodowych i Towarzystwa Uniwersytetu Robotniczego w składzie 12 osób.

Delegacja złożyła p. Prezydentowi memoriał, będący krótkim sformułowaniem stanowiska świata Pracy wobec dzisiejszej rzeczywistości polskiej i wobec położenia międzynarodowego.

Konferencja trwała dwie godziny. P. Prezydent Rzeczypospolitej zakończył ją oświadczeniem, że zbada gruntownie treść memoriału w ramach, oczywiście, tych uprawnień, które Konstytucja wyznacza Głowie Państwa.

ZADANIA.

Po omówieniu dokładnym sytuacji wewnętrznej w Polsce przedstawiono w memoriale następujące zadania:

Widzimy jedno rozumne państwo wyjście z sytuacji wytworzonej:

a) należy zmienić szybko i bez przewlekania sejmową ordynację wyborczą obowiązującą formalnie od roku 1935;

b) należy zaraz po dokonaniu jaknajszybciej zmiany w myśl zasad powszechnego, tajnego, równego, bezpośredniego prawa głosowania wraz z zasadą stosunkowości (proporcjonalności) przy obliczaniu wyników, przeprowadzić nowe wybory swobodne i uczciwe;

c) społeczeństwo winno mieć pewność że Rząd przeprowadzający wybory nie będzie odwoływał się do metod stosowanych w latach 1928 — 1930, tamte metody rozprzegły administrację państwową i zapoczątkowały anarchizowanie kraju.

Polska nie może czekać.

Wejście na tę drogę stało się najpilniejszą koniecznością państwową, to też zorganizowane siły demokracji zdecydowane są użyć w tym celu wszystkie stojące do dyspozycji środki, by rozbić egoistyczny spokój przywileju, wstrząsnąć sumieniem tych, którzy oporem swym tamują drogę

ku odrodzeniu kraju i sparaliżować zakusy wszelkich agentur, demoralizujących życie zbiorowe i państwowe.

Masy pracujące całej Polski zgłaszają swoje prawo do rozstrzygnięcia o losach Ojczyzny; zgłaszają to swoje prawo w sposób stanowczy i ze stałą nową wolą osiągnięcia zamierzonego celu!

Milion ofiar powodzi w Chinach

Potworna zemsta za zdobycie Szanghaju

Szanghaj. — Po zaczętej bitwie stoczonej pod Szanghajem w której poległo 60,000 Chińczyków, wojska chińskie opuściły Szanghaj. W czasie odwrotu wojska chińskie przerywały tamy i niszczyły wszystkie zapory na rzece Hoang - Ho.

Fale rzeki zalały piątą część prowincji Szante, tak, że milion ludzi znalazło się bez dachu nad głową i wobec groźby głodu i straszliwej epidemii.

Przerwanie tam przez wojska chińskie było zemstą Chińczyków za utratę Szanghaju. Chińczycy nie licząc się ze stratami, jakie mogą wywołać wśród swoich rodaków,

zniszczyli tamy, aby wezbrane fale rzeki zalały pozycje japońskie.

Główna komenda wojsk japońskich otrzymuje nieustannie alarmujące meldunki od wysuniętych na wschód oddziałów, które wzywają pomocy. Z Szanghaju wysłano niezwłocznie eskadry samolotów Hydroplany japońskie usiłują lądować na terenach objętych powodzią i choć częściowo przewozić żołnierzy japońskich w bezpieczne miejsca.

Cała prowincja Szantung jest ogarnięta paniką. Powódź rozszerza się z godziny na godzinę. Ustały walki i zarówno Chińczycy jak i Japończycy myślą jedynie o ucieczce przed rozszalałym żywiołem.

W dzień święta Niepodległości

Tegoroczne święto 11-go listopada obchodziliśmy pod hasłem solidarności między z armią.

Na ulicach wszystkich miast i miasteczek, odbywały się w tym dniu pochody, w których brało udział wojsko i cała młodzież polska, bez różnicy przekonań politycznych.

Młodzież biorąc udział w niezliczonych pochodach i defiladach stwierdziła, że sprawa utrzymania Niepodległości, sprawa bezpieczeństwa i całości państwa jest dla niej najważniejsza.

Projekt ustawy o dalszych oddłużeniach osadnictwa

Na ostatnim posiedzeniu Rada Ministrów przyjęła m. in. projekt noweli do rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z października roku 1934 o obniżeniu zadłużenia gospodarstw rolnych z tytułu należności Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej. Ministrowi rolnictwa i reform rolnych przysługiwało według stanu dotychczasowego prawo udzielania specjalnych ulg w spłacie tych zadłużeń do wysokości 30 mil. zł. Projektowana nowela podwyższa tę granicę do 50 milionów złotych. Umożliwi to szybsze zakończenie akcji oddłużeniowej z Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej, a w szczególności

oddłużenie właścicieli osad rentowych i nabywców t. zw. osad anacyjnych na terenie województw zachodnich.

Następnie rada ministrów przyjęła kilka projektów ustaw o monopolu zapalczanym, o monopolu spirytusowym, o opodatkowaniu piwa i t. d.

Znowu 49 wyroków śmierci

Moskwa. — W ciągu ostatnich dni na całym obszarze Związku sowieckiego rozstrzelano 49 osób.

Siła militarna dyktatur i demokracji

Paul Reynaud podaje w „Paris-Soir“ wyniki swej podróży naukowej po Niemczech. Publicysta francuski dochodzi do wniosku, że wszelka energia narodu niemieckiego wybija się dla zwiększenia niemieckiej siły militarnej. Przy dzisiejszym tempie zbrojeń w państwach dyktatorskich i demokratycznych czas działa na korzyść dyktatur. Dlatego Niemcy nie życzą ani rokowań z Francją, ani prowadzenia od razu wojny — Niemcy zatrzymują Włochów, którzy wielce mylą się co do siły Francji. Niemcy z drugiej strony skłonne są szukać w wojnie jedynej wyjścia z katastrofalnej sytuacji gospodarczej i finansowej. Gdyby Francja rozdarta została przez niepokoje wewnętrzne, Hitler niewątpliwie odważyłby się wtargnąć do kraju, pod pretekstem walki z bolszewizmem i pod pozorem ochrony porządku europejskiego. Ta ideologia Hitlera posługuje się w tym celu, aby rozdzielić swe przyszłe ofiary. W dyktaturach nie istnieje żadna siła moralna czy religijna, któraby mogła być przeciwwagą dążeniu do siły. Dyktatury, aby tylko osłabić demokrację, nie wahają się nawet zdradzać rasy białej w Azji i świecie mahometańskim. — Postulaty dyktatur piętrzyć się będą w miarę tego, jak wielka będzie różnica między ich siłą wojskową a siłą wojskową demokracji jeżeli państwa demokratyczne nie przyspieszą tempa swych zbrojeń materialnych i moralnych.

Dla demokracji, których potencjał wojenny jest niezmierny, koniecznym jest, aby dołożyły wszelkich starań i uciekły się do wszelkich środków, by tylko uniemożliwić wojnę ba nawet swe ujarzmienie.

Nawiązując do powyższych wywodów znakomitego publicysty francuskiego z „Paris Soir“, drugi publicysta francuski p. Dominique, wywodzi na łamach „La République“ że Niemcy i Włochy przygotowują wojnę. Wygrazanie An-schlussem, szukanie sporów z Czechosłowacją, wzywianie niepokoiów wśród Niemców sudeckich, dążenia Rzymu i Berlina do rozbięcia Małej Ententy i wciągnięcia w grę Węgier, propaganda w Afryce północnej, w Egipcie, Palestynie, Jemenie przeciw Anglii — to wszystko są wyraźne symptomy i metodyczne przygotowania do wojny. Nadto przyspieszone i przesadne zbrojenia Niemiec i Włoch we wszystkich dziedzinach, zwłaszcza w lotnictwie uderza popro-

(Ciąg dalszy na stronie 2-iej)

BELA KUHN

znany komunistę węgierski, którego proces rozpocznie się w najbliższych dniach w Moskwie

(Dalszy ciąg ze strony 1-ej)

stu w oczu. Gromadzenie olbrzymich zapasów surowców, próby zastąpienia surowców namiastkami, cała organizacja Rzeszy i Włoch, prowadzona z uwzględnieniem możliwości blokady — tem wszystkim tłumaczy się sens polityki niemiecko-włoskiej.

Tyle znakomici publicyści francuscy. Charakterystycznym jest, że obaj stwierdzają, iż demokracje zachodnio-europejskie, zwłaszcza Francja, głównie w ostatnim roku znacznie wzmogły się militarnie. Głosy te są jeszcze zaprzeczeniem mniemania, głoszonego często, przez niektóre oddziały prasy w Polsce, o niesforności społeczeństwa francuskiego, aczkolwiek zwartość tego społeczeństwa w niebezpiecznych chwilach niejednokrotnie świadczy przykładem wielu innym narodom. To jest właśnie siła demokratycznego społeczeństwa francuskiego i z tą siłą liczą się zarówno Niemcy jak i Włochy. Niemcy zwłaszcza w ostatniej wojnie światowej miały sposobność przekonać się, że wszelkie waśnie ustają z chwilą, gdy Francja jest w niebezpieczeństwie.

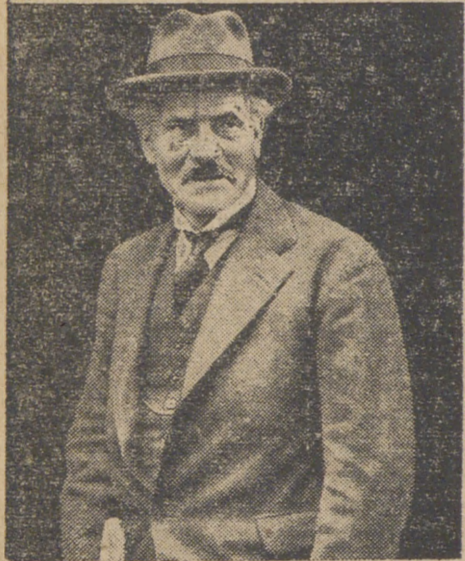
Zamach na Króla Anglii

Z Londynu donoszą, iż uroczystość na cześć poległych podczas wielkiej wojny dwukrotnie była zakłócona. Król Jerzy VI brał udział w tej uroczystości. Jakiś osobnik, którego postać niezwłocznie usunęła, w chwili największego skupienia krzyknął: „To wszystko jest hipokryzja!“ Drugi osobnik znajdujący się w odległości 20 m. od króla usiłował rzucić się w jego kierunku, ale został pochwycony przez policję, która z trudnością obroniła go przed samosadem wzburzonego tłumu. Jednocześnie jak donoszą z Dublina przy wrotach pałacu królewskiego została podłożona bomba. Herb królewski ponad wrotami został całkowicie zniszczony a w pobliskich sklepach wyłeciały szyby. Istnieje przypuszczenie że zamachu dokonali spiskowcy irlandcy.

Zgon Mac Donalda

Londyn. We wtorek wieczorem o godz. 20.45, na pokładzie statku pasażerskiego, w drodze do Ameryki Południowej zmarł trzyciokrotny premier Wielkiej Brytanii Ramsay Mac Donald. Przyczyną nagłego zgonu polityka angielskiego był atak sercowy. Mac Donaldowi towarzyszyła w podróży jego najmłodsza córka, która po zgonie nadesłała telegraficzną wiadomość do Londynu.

Cała prasa angielska bez różnicy kierunków politycznych poświęca wiele słów uznania zmarłemu premierowi.

MAC DONALD

Parcelować majątki tego pana

Jeden z Radziwiłłów, książę Michał, ordynat na Ołyce, żeni się z żydówką, p. Suchestow, która rozwiodła się ze swym mężem Krauzem, bogatym nafałciarzem.

Radziwiłł liczy obecnie 67 lat. Radziwiłł jest już w podeszłym wieku. Przyszła jego żona ma 8-letniego syna z pierwszego męża. Ma się on ochrzcić, czy też już się ochrzcił

i będzie nosił też nazwisko Radziwiłłów, jak i tytuł książęcy. Będziemy więc mieli żydowskiego księcia.

Zaznaczyć należy, że Michał Radziwiłł „gospodaruje“ na jakichś 60 tysiącach morgów ziemi i lasów. Gospodaruje oczywiście nie sam, bo znany jest z tego, że przeważną część swego żywota spędza zagranicą, gdzie trwoni pieniądze wydobywane pracą innych. Był już raz żonaty, lecz rozwiodł się, potem żył przez szereg lat z jakąś Angielką, a teraz upatrzył sobie żydówkę.

Dlaczego p. Radziwiłł dotąd nie wywłaszczonej i ziemi nie rozparcelowano między chłopów, trudno zrozumieć.

Ostatnio do prokuratury Sądu Okręgowego w Ostrowie wpłynął wniosek karny przeciwko księciu Michałowi Radziwiłłowi z Przygodzic, któremu zarzuca się, że nie mając rozvodu ze swoją drugą żoną, hiszpańską markizą, ogłosił zapowiedzi z żydówką. Jest to przestępstwo z art. 197 k.k., za które grozi kara do 5 lat więzienia.

Z Palestyny

Jeruzolima. — Grupa robotników żydowskich, idących do pracy na polach przy osiedlu Kiryatanim, położonym o kilka mil na zachód od Jeruzolimy, została zaatakowana przez Arabów, ukrytych w pobliskich wzgórzach. 5-ciu młodych Żydów poniosło śmierć. Wszyscy oni pochodzą z Polski. Policja wszczęła natychmiast posąg, przeszukując całą okolicę. Do pomocy policji oddano samoloty wojskowe, którym udało się wytropić uciekającą bandę przez teren lesiste. Oddziały wojska i policji starają się okrążyć bandę.

W dniu następnym w Jeruzolimie napadnięto na dwóch robotni-

ków arabskich. W czasie strzelania jeden Arab został ciężko ranny. W związku z tym aresztowano 2 Żydów jako rzekomych sprawców.

*

Jeruzolima — W Jeruzolimie dokonano dwóch nowych zamachów bombowych. Jedna bomba została rzucona w centrum miasta. Odłamkami bomby został zabity 1 Arab a dwóch innych odniosło ciężkie obrażenia.

Nowe zamachy spowodowały natychmiastowe zawieszenie stanu oblężenia nad Jeruzolimą. Jak wiadomo, wczoraj zostało zapowiedziane ogłoszenie stanu wyjątkowego w całej Palestynie z dniem 18 bm. (ATE)

Przewrót faszystowski w Brazylii

W Brazylii dokonano przewrotu faszystowskiego.

Przewrót nastąpił na fali akcji wyborczej w przeddzień wyborów prezydenta. Doniesienia o przebiegu zamachu stanu są niezmiernie chaotyczne.

Prezydent Vargas wygłosił w nocny przemówienie przez radio, oświetlając chaos i anarchię panującą w Brazylii, oraz formując szereg ostrych zarzutów pod adresem izby deputowanych i senatu.

Mówca podkreślił konieczność zmiany konstytucji z r. 1934 oraz przystosowania polityki do sytuacji gospodarczej kraju.

Przewrót dokonany został bez jednego wystrzału. Wojska zajęły wszystkie gmachy publiczne.

Władze wojskowe popierają bez strzeżeń prezydenta Vargas który prawdopodobnie będzie proklamowany dożywotnim prezydentem.

Po zebraniu, jakie odbył się w prezydium rady ministrów, ogłoszono nową konstytucję.

Konstytucja została opracowana w tajemnicy i ogłoszona w drodze dekretu dyktatorskiego. Nowy ustroj oparty jest na zasadach dyktatorsko-faszystowskich.

Straszna katastrofa w Japonii 800 osób zasypanych

Tokio — Wielkie przygnębienie w całej Japonii wywołają olbrzymia katastrofa, która wydarzyła się w prefekturze Gumma. Złocze góry Kenaszi (2028 metrów) obsunęło się, zasypując osiedle fabryczne, położone u stóp góry. Zwały ziemi zasypały budynek dyrekcji oraz budynki fabryczne kopalni siarki i 54 domy, w którym zamieszkiwali górnicy. Rozmiarów katastrofy narazie niepodobna ustalić. Według prawdopodobnych obliczeń, zasypanych zostało około 300 górników i urzędników. Grozi sytuacją zwiększył fakt, iż jednocześnie z obsypaniem się ziemi wybuchła siarka oraz skład materiałów wybuchowych, używanych w kopalni. 1500 strażaków wezwano na pomoc. Przeszukują oni zwaly ziemi, szukając zabitych i rannych. Akcje ratunkowa utrudniają obfite opady śnieżne oraz fakt, że osiedle fabryczne znajduje się w odległej miejscowości. Trujące wyziewy siarki utrudniają do step ratownikom. Zachodzi obawa, iż zwaly ziemne zasypały budynek szkoły, gdzie znajduje się kilkaset dzieci.

Aresztowanie 40 chłopów w Niemczech

Berlin (ag). W miejscowości bawarskiej Amberg na zebraniu chłopskim padły ostre głosy przeciwko obecnej gospodarce w Trzeciej Rzeszy w stosunku do chłopów. Jako ilustrację, mówcy podkreślili, że obecnie za 1 litr mleka otrzymują 19 fenigów. Z tych oddają 6 fen.

spółdzielni mleczarskiej, 2 fen. — opłat państwowych i 2 fen. do centrali zawodowej, pozostaje im więc tylko 9 fenigów. Poprzednio otrzymywano 24 fen.

Nazajutrz w Amberg i okolicy aresztowano spośród biorących udział w zebraniu 40 chłopów.

A jednak tworzy się w sejmie partia ozonowa

I konstytucja kwietniowa i ordynacja wyborcza nie przewidują istnienia na terenie izb ustawodawczych żadnych klubów politycznych. A jednak tworzy się obecnie taki klub polityczny oczywiście Ozonu.

Jak podają, w poniedziałek, dnia 8. bm, odbyło się pod przewodnictwem pułk. Koca zebranie posłów i senatorów, biorących udział we władzach organizacji Obozu Zjednoczenia Narodowego w centrali i w terenie. Zebranie poświęcone było dyskusji

nad zorganizowaniem pracy parlamentarnej członków Obozu. Postanowiono w najbliższym czasie powołać komisję złożoną z senatorów i posłów dla przygotowania projektu tej organizacji.

Ongiś za czasów istnienia BBWR, obóz ten walczył z rzekomym „partyjnictwem“ sam był najwybitniejszym przedstawicielem partyjnictwa. Przemalowałszy swój sztyld na OZN, sanacja mimo konstytucji i ordynacji wyborczych znowu upartyjniła izby ustawodawcze.

Nowy obóz koncentracyjny w Niemczech

Gotha, 11. XI. (ag). W Turynii obok miejscowości Gotha, budowany jest nowy obóz koncentracyjny, obliczony na 8000 osób. Będzie on nosić nazwę „Buchenwald“.

Samobójstwo generała jugosłowiańskiego

Białogród — Komendant miasta gen. Tumicz, popełnił zamach samobójczy, oddając do siebie kilka strzałów rewolwerowych. Ciężko rannego generała przewieziono do szpitala.

Powodem samobójstwa gen. Tumicza, który jest jednym z najzasłuższych generałów jugosłowiańskich był zły stan zdrowia i stosunki rodzinne.

Zaznaczyć należy że gen. Tumicz należał do zwolenników dyktatury i upatrzony był przez kierunki skrajno-prawicowe na dyktatora Jugosławii.

W dwóch wierszach

O JUBILACIE

Nawet bez jubileuszu
Kraj go ma — powyżej uszu.

O POLSKIEJ POLITYCE
ZAGRANICZNEJ

Zagraniczna? — owszem ale
polska? — to już chyba wcale!

NOWE PRZYSŁOWIE

Co dzieli idea —
to menażka skleja.

NADZIEJA PUŁK. KOCA

Jeden tylko, jeden cud:
że — zgłupieje polski lud!

DWA MIASTA I JEDNO MIEJSCE

Sprzeczały się z sobą Warszawa i Kraków —
które z nich jest ważniejszym miastem dla Polaków?
„Gdy sanacja się skończy, by kraj podnieść wzwyż —
ja będę najważniejsza!“ — wtracił...
Święty Krzyż.

(„Zwrot“) Grot

Straszna katastrofa samolotowa

pod Warszawą

W dzień święta niepodległości w pobliżu Warszawy wydarzyła się straszna katastrofa lotnictwa w której zginęło na miejscu 4 osoby, zaś 8 osób zostało rannych.

Samolot komunikacyjny polskich linii lotniczych „Lot“ lecący z Krakowa do Warszawy uległ wypadkowi pod wsią Mysiwia w odległości 3 km od Piaseczna.

W wypadku zginęły 4 osoby, a 8 odniosło rany.

Wielki samolot pasażerski mając na swym pokładzie 10 pasażerów, pilota i mechanika z powodu gęstej mgły, w pobliżu Piaseczna w miejscowości Myszadło, zawadził o przewody wysokiego napięcia i runął na ziemię. Z pod rumowisk samolotu wydobywać zaczęły się jęki rannych. Na miejsce katastrofy nadbiegli okoliczni rolnicy, później zaś przybyły wojskowe oddziały ratownicze. Przybył też lekarz z Piaseczna, który udzielił rannym pierwszej pomocy.

Rannych przewieziono natychmiast do szpitali w Warszawie.

Nowa sensacja wśród emigracji rosyjskiej

Podśluch u Kiereńskiego

Paryż. Prasa francuska podaje szczegóły nowej sensacyjnej afery z życia emigracji rosyjskiej we Francji.

Władze bezpieczeństwa w Paryżu zupełnie przypadkowo wykryły, iż niejaki Eli Fondameński, wybitny dziennikarz emigracyjny, redaktor „Nowej Rosji“ i najbliższy współpracownik Aleksandra Kiereńskiego, był już od dłuższego czasu podsłuchiwany w swoim mieszkaniu przez metodycznie zorganizowany podsłuch telefoniczny. Podsłuch ten, jak się okazało, miał na celu śledzenie działalności tej części emigracji rosyjskiej, która skupia się dookoła Aleksandra Kiereńskiego i wydawnictwa „Nowej Rosji“.

W mieszkaniu Fondameńskiego Aleksander Kiereński odbywał wszystkie swoje zakonspirowane konferencje polityczne. Od dłuższego czasu mieszkał tam również b. minister w rządzie Kiereńskiego. Zenzinow. Do telefonu w mieszkaniu Fondameńskiego włączony był przewód telefoniczny, idący bezpośrednio do mieszkania niejakiego Steinberga, który, dzięki specjalnie urządzonej aparaturze, mógł słuchać wszystkich rozmów, prowadzonych z mieszkania Fondameńskiego.

Śledztwo ustaliło, iż Steinberg, zajmując się oficjalnie pośrednictwem handlu brylantami, zorganizował ów podsłuch z dwoma podejrzanyimi osobnikami, Hiszpanem o nazwisku Benzenistan oraz Francuzem Biequard. Obu aresztowano, Steinberg zbiegł.

Fondameński w wywiadzie, udzielonym prasie paryskiej, zwrócił uwagę na fakt, który — jego zdaniem — potwierdza w pełni podejrzenia, iż podsłuch zorganizowany był przez bolszewików.

Wśród zabitych znajduje się: Janina Kostanecka, żona profesora Uniwersytetu krakowskiego, syn jej docent tegoż Uniwersytetu dr. Jan Konstanecki, Jerzy Gableuz — przemysłowiec z Krakowa i Bergreen, obywatel szwedzki przemysłowiec zamieszkujący w Warszawie.

Wśród rannych znajdują się: panna Pelagia Potocka, córka Franciszka hr. Potockiego dyr. departamentu Min. Oświata, Hans Tausing z Krakowa, obywatel austriacki, współwłaściciel krakowskiej fabryki wyrobów metalowych; Wilhelm Beer i jego żona; Kazimierz Pelczar, prof. patologii

ogólnej na uniwersytecie wileńskim oraz inż. Braun z Krakowa.

Ranni są również członkowie załogi: pilot Mieczysław Witkowski i radioroperator Zygmunt Bluszczyk.

Władze sądowno-prokuratorskie przeprowadzają śledztwo celem ustalenia przyczyn katastrofy.

*

Samolot „Lufthansy“, kursujący na linii Berlin—Mannheim, — wczoraj o godz. 17-ej był zmuszony do lądowania w pobliżu Mannheimu. 7-miu pasażerów oraz lotnik i mechanik zginęli na miejscu. — Dwóch pasażerów odniosło ciężkie rany.

Czyny Największego Patrioty Polskiego

Ille Ignacy Paderewski dał na skarb państwa?

„Zwrot“ przypomina bardzo interesujące szczegóły z czasów kiedy premierem w Polsce był Ignacy Paderewski.

„Kiedy I. Paderewski objął rząd po niefortunnym Moraczewskim w styczniu 1919 r., to razem z brakiem wszelkiej organizacji w nowopowstałym państwie nie było także i środków. Kasy państwa były puste. Ale że pierwszy rzeczywisty premier Polski był człowiekiem bogatym, że posiadał znaczne zasoby w bankach amerykańskich, przeto z własnego majątku płacił dopóty, dopóki cośkolwiek posiadał. W ten sposób wydał wszystko. Ile? Niewiadomo. Paderewski nigdy się nie chwalił z ofiar osobistych dla Polski od bardzo dawnych czasów.

Po wyczerpaniu milionów z osobistego funduszu, zaczęły się długi.

Premier pokrywał własnym kredytem zobowiązania swego kraju.

Po ustąpieniu dług wynosił 740.000 dolarów pełnowartościowych. Zapewne myślicie, że Paderewski wyjechał, aby odpocząć, za granicą, a kłopoty zostawił następnym rządowi? Nie. Paderewski dług przejął i pojechał do Ameryki na tournée artystyczne. Koncertował, oszczędzał, i wreszcie wszystko spłacił. 740.000 dolarów.

Gdyby nie naukowa praca nad długami państwowymi jednego z najwybitniejszych ekonomistów, który sprawę zbadał w dokumentach i ustalił stan faktyczny, to może i nigdy nie dowiedzielibyśmy się o czynach Największego Polskiego Patrioty.“

Cechą wielkich patriotów jest skromność.

Prostujemy

W „Dzienniku Poznańskim“ nr. 258 z dnia 7 bm. czytamy, że na zebraniu porozumiewawczym odbytym w Poznaniu w sprawie obchodu 11 listopada, przedstawiciel młodzieży endeckiej oświadczył, że nie weźmie ona w uroczystości udziału, gdyż w projektowanej ogólnomłodzieżowej manifestacji biorą udział organizacje współpracujące z Żydami i działające na szkodę państwa. Mówca wymienił przy tym „T.U.R.“ (Towarzystwo Uniwersyteckie Robotniczych) i „Wici“.

Następnie zabrał głos przedstawiciel Młodzieży Wszepolskiej i złożył oświadczenie identycznej treści. Bezpośrednio po przemówieniu drugiego z mówców obaj panowie opuścili protestacyjnie salę posiedzeń.

Na takie, zupełnie po endecku uję-

te zarzuty nie ma celu i sensu odpowiadać! Zwłaszcza, jeżeli endecy wszystkich swych przeciwników uznają za żydokomunę, a na Żydów mają tylko pałkę! — Mimo że gospodarzo najwięcej ich popierają.

Nie o to nam jednak specjalnie chodzi, choćby z tego względu, żeby tym „panom“ nie robić wielkiego zaszczytu! Chodzi nam o to, że na zebraniu tym faktycznego przedstawiciela Włp. Związku Młodzieży Wiejskiej nie było!

Dlatego też „Dziennik Poznański“ pisze dalej, że do komitetu ścisłego którego przewodniczy gen. Wład wezli pp.: pułk. Wiśniowski, pułk. Sokolowski, rtm. Basiński, kpt. Sęk oraz przedstawiciele całego szeregu organizacji między innymi: Bratniej Pomo-

cy Stud. U. P., K. S. M. M. i Ż., 2 najstarsze Korporacje akad. na U. P., O. M. P., Sokół, Z. H. P., „Wici“, Bratnia Pomoć Stud. W. S. H. i t. d. uległy pomyłce, albo trzeba zanotować podszywanie pod cudze piórko — czy też wreszcie dokompletowywanie zespołu defiladowego!

W sprawie bowiem powyższej Wielkopolski Związek Młodzieży Wiejskiej oświadcza, że nie był na żadne zebranie w tej sprawie zaproszony i żadnego delegata w swym imieniu nie upoważniał do występowania.

Wielkopolski Związek Młodzieży Wiejskiej jest jedynym przedstawicielem federacji Z. M. W. — R. P. na zachodzie Polski i jako taki podporządkowuje się ostatnim uchwałom Zarządu ZMW RP — odnośnie obchodu święta Niepodległości, protestuje jednak i przeciw endeckiej demagogii, obliczonej na tandetną widowiskowość — jak również i przeciw posługiwaniu się jego firmą w sprawach, które uważa za ważne i zasadnicze.

Wyrażamy nadzieję, że Zarząd Główny ZMW. RP. wyciągnie z powyższej sprawy odpowiednie wnioski. Endekom zaś można jedynie powiedzieć, że zorganizowana młodzież wsi wielkopolskiej nie będzie się liętywała o hasła przeciw — żydowskie! Na tym koniku daleko „panowie“ nie zajadą!

Nie zajadzie również daleko na obywateli i fałszy! Bo napewno był inny powód opuszczenia sali. Wtedy jednak ludzie uczeni mówią jasno, głośno i wyraźnie! A może tu chodzi o to, żeby tymczasowych nieprzyjaciół zbyt nie drażnić? — Życzymy w takim razie powodzenia.

Nas to już nie dziwi

Gdańki „Gauleiter“ Forster bawi obecnie na zachodzie Niemiec, biorąc udział w manifestacjach na rzecz wschodu niemieckiego, zorganizowanych tam przez partię narodowo-socjalistyczną oraz „Bund Deutscher Osten“.

Na manifestacjach w Düsseldorfie i w Essen Gauleiter Forster, po przedstawieniu zasług cywilizacyjnych i kulturalnych niemieczyny na całym wschodzie europejskim, podkreślił ujemne następstwa, jakie dla niemieczyny tych obszarów przyniosła ze sobą emigracja elementu niemieckiego z wschodu na zachód w ostatnich

dziesięcioleciach.

W odniesieniu do sprawy deklaracji polsko-niemieckiej, Forster stwierdził, że władze gdańskie będą respektowały prawa ludności polskiej w Gdańsku, niezależnie od tendencji do utrzymania niemieczyny w mieście na należytej drodze rozwojowej. „W Warszawie — dodał Forster — wie się dzisiaj dobrze, że w sprawach gdańskich nie można sobie pozwalać na żadne ekscesy.“

Nas takie powiedzenie Forstera już nie dziwi.

Nie dziwimy się, że teraz gauleiter hitlerowski w Gdańsku zaczyna Polsce... grozić.

Aresztowanie zabójcy króla Aleksandra

Paryż. W Valenciennes aresztowano pewnego Węgra nazwiskiem Koloman Buday. Jest to niebezpieczny terrorysta, który za swe przekonania został skreślony z listy adwokatów węgierskich.

W 1930 roku Buday strzelał przed poselstwem węgierskim w Wiedniu i zranił jednego z attachés, a w 1933 r. na posiedzeniu Liigi Narodów wystrzelił z rewolwera z łoża dla publiczności i zdołał ująć pościgu policji. Przed 15-tu dniami Buday został wydany przez władze francuskie, lecz powrócił przez granicę zieloną. W bagażu jego znaleziono czarną maskę, dokumenty osobiste wystawione na nazwisko 34 różnych osób oraz plany kilku miast, a m. in. wielki plan Marsylii. W związku z tym „Matin” twierdzi, że Buday

uczestniczył w zamachu na króla Aleksandra i min. Barthou w październiku 1934 r. (ATE)

Stalin ukrywa się w ruchomym gabinecie

Angielskie dzienniki twierdzą, że obawy Stalina o życie wobec wciąż wzrastających nastrojów opozycyjnych zmusiły go do zastosowania nadzwyczajnych środków dla zapewnienia sobie bezpieczeństwa. Podobno Stalin kazał zbudować sobie w Kremlu specjalnie skonstruowany trzy piętrowy

dom. Prywatny gabinet dyktatora znajduje się w opancerzonej windzie, poruszając się po całym gmachu. W razie zamachu bombowego z samolotu, gabinet ukrywa się pod ziemią.

Obecnie jak donosi prasa angielska, Stalin nie opuszcza podziemi.

400-letni proces o lasy

Przed Sądem Najwyższym w Warszawie rozpatrywana była sprawa pomiędzy mieszkańcami osady Przyrów w powiecie częstochowskim a Karolem hr. Raczyńskim, właścicielem dóbr „Złoty Potok”.

Spór rozpoczął się 400 lat o prawo własności obszaru leśnego o powierzchni 1.800 ha, a wartości około 2 milionów zł. Przez 400 lat mieszkańcy osady Przyrów procesowali się z właścicielami Złotego Potoku w różnych sądach. Raz przyznawano im słuszość, innym znów razem odrzucono pretensje.

W roku 1935 Karol hr. Raczyński sprzedając część dóbr „Złoty Potok” w powiecie częstochowskim t. zw. „Złoty las”, przemysłowcom papierniczym Steinhagenom spotkał się ze sprzeciwem włościan i mieszczan Przyrowa. Twierdzili oni, iż obszary „Złotolasu” są ich własnością.

Rozpoczęła się seria procesów w Polsce Niepodległej.

Sąd Najwyższy wobec zawiłanej sprawy postanowił kasację osady Przyrów uwzględnić i przekazać sprawę do ponownego rozpatrzenia sądowi apelacyjnemu. W ten sposób sprawa ciągnęła się w różnych sądach od 400 lat wróci ponownie do sądu apelacyjnego który wyda ostateczny wyrok. Obecnie sąd Najwyższy sporządza motywy swego orzeczenia.

Rozpowszechniajcie „Gazetę Grudziańską”

Krewka hrabina strzela do niewinnych ludzi

We wsi Stanki pow. stanisławowskiego właścicielka dóbr p. Dzieduszycka wracając późnym wieczorem powozem do domu, zauważyła na drodze jakichś dwóch mężczyzn, którzy oświetlili powóz latarkami elektrycznymi. Dzieduszycka sądzi, że ludzie ci za-

mierzają dokonać napadu, dobiła rewolweru i oddała kilka strzałów, raniąc obu ciężko. Okazało się, że byli to dwaj mieszkańcy tejże wsi, którzy nie mieli żadnych złych zamiarów. Rannych przewieziono do szpitala. Stan ich jest groźny.

Hołd piekarzy na Jasnej Górze

W niedzielę odbył się w Częstochowie ogólnopolski kongres piekarzy, na który przybyło z górą 3.000 osób. Uczestnicy kongresu zebrali się w lokalu Towarzystwa Rzemieślniczego, udali się następnie procesyjnie na Jasną Górę z orkiestrą i chorągwiemi, gdzie sufragan miejscowy ks. Antoni Ziminik odprawił nabożeństwo na intencję przybyłych. Po nabożeństwie zebrali się na uroczyste ślubowanie oraz dar dla Matki Boskiej w postaci złoczonego ryngrafu z napisem: „Ogólnopolski kon-

gres chrześcijańskiego rzemiosła piekarskiego”. Po półtoragodzinnej przerwie obiadowej odbyły się obrady.

„Krzyżacy” zakazani w Niemczech

Prasa wiedeńska zamieszcza wiadomość berlińskiego „Reichs-Anzeiger” wedle której na mocy rozporządzenia szefa policji niemieckiej zabroniona została w Niemczech powieść Sienkiewicza „Krzyżacy” a to na podstawie

rozporządzenia prezydenta Rzeszy z dnia 28 lutego 1933 r.

I pomyśleć, że dzieje się to po zawarciu deklaracji polsko-niemieckiej. A no zobaczymy co więcej hitlerowcy zaka-

LUDWIK WELH

71)

BELAWAN

(Powieść współczesna)

Adaptacja Eugenjusza Bałuckiego

Jego nadzieje malały tym bardziej, że raporty brzmiały wcale niepokojąco:

„...Tuan malarz jest u niej, robi portret...”

„...Tuan malarz wyjechał z nią do bungalowu, który wynajęła za miastem na „Małych górach...”

„...Tuan malarz jest u niej. Kończy portret...”

„...Portret już dawno gotowy, a on ciągle maluje...” donosił wiadomość jakby z oburzeniem.

Nie ulegało wątpliwości, że się zakochała nazabój.

Skąd można było przypuszczać, że tak się skończy pozornie niewinne seansy malarskie?...

Zwłaszcza dla kobiety, jak Lili Green, która — jeśli chodzi o tego rodzaju uczucia — odznaczała się zawsze osobliwie zdrowymi poglądami.

I raptam wnałda tak, że ani

Garam, ani Boskoop nie nie poradzą.

Bo na miłość niema sposobu.

Kobieta nie dlatego kocha męża czyżnę, że jest mądry, albo piękny, albo zdolny, nie dlatego, że jest dla niej dobry, lub ją rozumie, czy też bije — kocha go, bo kocha.

Należy to wyjaśnić dla uniknięcia nieporozumień.

Można byłoby pomyśleć, na przykład, że Ossowski porwał ją i odurzył chwilowo gwałtownym wybuchem twórczości, i że ulegając mimowoli atmosferze zachwytu i uniesienia, wywołanym jego bezpośrednią, żywiołową naturą, uległa krótkotrwałemu złudzeniu miłości.

Otóż w rzeczywistości sprawa ta się przedstawiała zupełnie inaczej i zawód Ossowskiego nie odgrywał w niej żadnej roli.

Po prostu pierwszy raz w ży-

ciu spotkała człowieka, który był typem i o którego gotowa była walczyć z całym światem.

XVIII.

Dominik Ossowski obrał jako zawód malarstwo i z niem wyruszył w szeroki świat.

Nie był, oczywiście, Tycjanem ani nawet Fransem Halsem.

Ale miał niewątpliwie zdolności.

Ibrahimowi Sakkit — paszy w Egipcie sprzedał parę krajobrazów zimowych Tatry Polskich; dla bogatego Turka, na wygnaniu, Mahomet-bega, zrobił piramidy egipskie dla pana Philipottsza w Kolombo — historyczną świątynię konstantynopolską, Aja Sofia.

Zabawił tam dłużej, ponieważ otrzymał dwa zamówienia na portrety: czterdziestoletniej lady Gwendelyn i starszej nieco pani de Vere — Kolombo, Gall — face — Hotel.

Na tych portretach obydwie panie wyglądały o jakie dziesięć, piętnaście lat młodziej — to jest mniej więcej na tyle, do ilu się przyznawały.

Malarstwo przynosiło mu jak dotąd wcale pokazne dochody, więc kpił potajemnie ze siebie, z

Potworny zbrodniarz wymordował całą rodzinę

ka (pow. Gostynin). Do gospodarza tej wsi Kazimierza Czerwińskiego przyszedł jakiś osobnik, który zaproponował mu kupno torfowisk. Czerwińskiego propozycja tak zainteresowała i zgodził się on pójść z nieznajomym obejrzeć torfowiska.

O godz. 6 wieczorem obaj wyszli. Bronisława Czerwińska prosiła męża oraz nieznajomego, by oddali wyprawę z powodu ciemności do następnego dnia. Nieznajomy nie zgodził się, mówiąc, że musi zaraz wyjeżdżać. Po kilku minutach nieznajomy wrócił do mieszkania Czerwińskich i gdy Czerwińska otwierała mu drzwi, uderzył ją toporem w głowę. Upadła ona

Kacik dla palaczy.

Prawdziwą rozkoszą dla palacza

— są zwijki do papierosów —
„MOKKA”

na podłogę, brocząc krwią. Zbrodniarz wbiegł do drugiej izby i tam zaczął masakrować toporem sześcioro dzieci Czerwińskich. Sądząc, że wymordował je, zbiegł.

Jęki rannych zaalarmowały sąsiadów. Sprowadzono policję i lekarza. Jednocześnie wyruszone na poszukiwania Czerwińskiego. Odnaleziono go leżącego w polu z głową rozpiętą toporem. Czerwińskiego i jego żonę przywieziono w stanie bardzo ciężkim do szpitala powiatowego w Gostyninie.

Dochodzenie ustaliło, że krwawy zbrodniarz nie miał celów rabunkowych. Dopiero po przesłuchaniu Czerwińskich, o ile uda się ich utrzymać przy życiu, można będzie ustalić wygląd osobnika. Zachodzi podejrzenie, że działał on z zemsty osobistej.

Chłopi wszyscy do Stronnictwa Ludowego

Wiadomości bieżące

Wtorek, 16 listopada 1937 r.

Wtorek: M.B. Ostrobramska
Wschód słońca: 6.56; zachód: 15.45
Środa: Grzegorza
Wschód słońca: 6.58; zachód: 15.44
Czwartek: Anieli
Wschód słońca: 7.00; zachód: 15.43

* **DZISIEJSZY NUMER „GAZETY“** wydajemy w objętości 6 stron. Zarazem dodajemy bezpłatny dodatek „SMIECH“.

WOJ. CENTRALNE

POŻAR ZAKŁADÓW CERAMICZNYCH

Ł a z y — W Łazach spaliły się zakłady ceramiczne, znajdujące się pod nadzorem sądowym, a eksploatowane przez Polskie Zakłady Ceramiczne Straty wynoszą kilkadziesiąt tys. zł. Zakłady były ubezpieczone w Tow. „Przeźorność“.

ODDZIAŁ BANKU ROLN. W BIAŁYMSTOKU

B i a ł y s t o k — Od stycznia przyszłego roku otwarty zostanie oddział P. B. R., który zatrudniać będzie 60 pracowników, przeniesionych z centrali z innych oddziałów prowincjonalnych P. B. R.

SPRAWKI SOŁTYSÓW

G r o d n o — Sąd Okręgowy w Grodnie na sesji wyjazdowej w Wołkowsku rozpatrywał sprawę b. soltysa gromady Harwacze, oskarżonego o przywłaszczenie sobie pieniędzy podatkowych w kwocie 151 zł 45. Sąd skazał go na 8 miesięcy więzienia, zawieszając wykonanie kary na 4 lata.

S t r y j — Przed trybunałem sądu okręgowego na sesji wyjazdowej w Skolem, pod przew. s. o. Rybickiego (wotowali s. o. Wechowski i s. o. gr. Reczusi) odpowiadał 38-letni Leon Muchel, soltys gromady Smorze Dolne oskarżony o to, że w czasie od 1935 do końca 1936 r. przywłaszczył sobie różne kwoty zainkasowane tytułem opłaty drogowej jako też ze sprzedaży drzewa z lasu gromadzkiego, oraz podatku gruntowego w łącznej sumie 650 złotych.

Muchele skazano na 8 miesięcy więzienia i utratę praw obywatelskich przez 3 lata.

KRWAWY ROZRACHUNKI

G r o d n o — W 1933 r. w Siewanowicach koło Grodna podczas bitki na weselu zabity został niejaki Aleszczyk Uczestnicy bitki stanęli przed sądem który skazał 12 z nich na kary od półtora roku do 4 lat więzienia.

Jeden ze skazanych, Rasilewicz po odbyciu 4-letniej kary napadł na brata zabitego Aleszczyka z nożem za to, że Aleszczyk zeznawał w sądzie na jego niekorzyść. Napadnięty w obronie własnej zastrzelił Rasilewicza z rewolweru.

MAŁOPOLSKA

PIERWSZY ŚNIEG W TATRACH

Z a k o p a n e — We środę ub. tygodnia zaczął w Tatrach padać śnieg, który stopniowo w ciągu dnia utworzył dość grubą warstwę.

Wieczorem około godz. 7 na Kasprowym Wierchu było już około 12 cm. śniegu, przy czym temperatura wynosiła minus 2 st.

Opad śnieżny nastąpił również w niższych partiach gór i reglach. Śnieg jednakże mokry, padał również wieczorem, nawet dość obficie w Zakopanem.

TRAGICZNA ŚMIERĆ 2 SZOFERÓW.

T a r n ó w — W nocy z czwartku na piątek powrócili do Tarnowa z Krakowa autem ciężarowym szofer Stanisław Zygadło, zam. przy ul. Widok, oraz pomocnik jego Józef Naleziński z Koszyc. Obaj bedac bardzo zmęczeni, nie

udali się jak zwykle do domu, lecz pozostali w garażu i położyli się spać na wozie. W południe obsługa garażu nie mogąc dostać się do środka, mimo usiłowań puknięć wyważyła drzwi i zastała w wozie obu szoferów nie dających znać życia. Przewieziono ich do szpitala gdzie stwierdzono zgon wskutek zatrucia wyziewami benzyny.

OPRYSZEK W ROLI POLICJANTA

B o r z e c z ó w — W wiosce Szerzeniec, powiat Borszczów, do mieszkania tamt. gospodarza Andrzeja Za-

remby, wszedł o godz. 12 w południe nieznanemu osobnik, uzbrojony w karabin.

Osobnik ten przedstawił się jako wywiadowca polieji śledczej przy czym na pytanie gospodarza, względnie prośbę wylegitymowania się, zagraził mu natychmiastowym użyciem broni. Po czym zdjął strzelbę ze ściany rewolwer który znajdował się w biurku gospodarza, zabrał je, twierdząc, że jako poliejant ma do tego prawo. Po dokonaniu tego najspokojniej wyszedł z mieszkania i udał się do pobliskiego lasu.

Zawiadomiona o wypadku policja zarządziła pościg za złoceńca.

Pan każe - sługa musi

W dniach 25 i 26 października r. odbył się dwudniowy kurs „Ozonu“ w Częstochowie w sali Sejmiku Powiatowego, na który ściągali około 60 osób z powiatu, w czym połowę było chłopów, którzy silnie bili w „Ozon“, przypominając dawne B. B.; druga połowę stanowili kadzichłopi ci, których chłopcy gonili po ulicach Częstochowy i żądali zwrotu pieniędzy za dawne szwindle. Nie brakło na tym zebraniu i p. Adama Bardzińskiego, który dawniej był wielkim radykałem, walczył ze szlachtą i endekami, a dziś stał się za łyżkę barszczu sługusem ozonowym i razem z endekami walczy przeciw ludowcom. Był i p. Stanisław Sukiennik przyjaciel p. Bardzińskiego, który wyrzucony został ze Stronnictwa Lu-

dogowego za bardzo brzydkie sprawki, a który podobno ma upoważnienie na robotę „Ozonową“. Nagadano pełny worek, no i pomianowano przewodniczących gminnych przywódców ozonowych — był czy nie był, ale mianowany został — nikt o zgodzie nie pytał.

Dyskusja, choć krótka, ale dała panom z „Ozonu“ jasny obraz, jakiej prądy nurtują wśród chłopów i jak chłopcy ustosunkowują się do Ozonu. To też ani koryciarz p. Bardziński ani jego przyjaciel Sukiennik nie wiele mają do gadania wśród chłopów pow. częstochowskiego. No ale cóż, poszedł p. Bardziński służyć za łyżkę barszczu, więc musi robić z p. Sukiennikiem to, co mu każą. Pan każe — sługa musi.

Straszna zbrodnia umyślowo chorej

W wsi Głogoczowie, w odległości 10 klm. od Myślenic, w zagrodzie rolnika 48-letniego Franciszka Wnęka dokonano strasznej zbrodni.

Rano sąsiedzi zdziwieni niezwykle ciszą, panującą w zagrodzie Wnęka, zajrzeli do chaty. Gdy przestąpił próg mieszkania, oczom ich przedstawił się widok, mrozący krew w żyłach. Na łóżku, w kałuży krwi, leżał: Wnek i żona jego 46-letnia Maria, oboje bez oznak życia, okropnie zmasakrowani uderzeniami siekiery. W sieni na sznurku, umocowanym do belki, wisiała córka Wnęków, 24-letnia Kunegunda Suderowa bez życia. W korycie zaś leżał 3-letni syn jej Marian, zraniony się kiera, lecz dający oznaki życia.

Na wieść o strasznej zbrodni przy-

były miejscowe władze policyjne z Myślenic. Zarządziły trzy ewentualności: napad bandycki, krwawe porachunki sąsiedzkie lub rodzinne. Przeprowadzone dochodzenie policyjne, oparte na zeznaniach sąsiadów i znajomych ustaliło, iż sprawczynią potwornej zbrodni była córka Wnęków Suderowa, która w przystępie ataku szaleńca zamordowała rodziców w czasie snu i poraniła dziecko swe, po czym popełniła samobójstwo.

Jak się okazało Suderowa przeżywała rok w zakładzie dla chorých umysłowych w Kobierzynie, skąd niedawno powróciła do domu. Rannego chłopca w stanie ciężkim przewieziono do szpitala św. Łazarza w Krakowie.

Zawałił się sufit w szpitalu miejskim Czterech chorych odniosło obrażenia

W pawilonie szpitala miejskiego w Radogoszczy pod Łodzią, wskutek przegnięcia belek zawałił się sufit. Chorym, leżącym w pawi-

lonie, udało się szczęśliwie w ostatniej chwili zbiec. Tylko czterech ciężko chorych odniosło obrażenia.

KRESY WSCHODNIE

POŻARY

B r z e ś c i n, B. We wsi Siedruż, pow. Brzeskiego, wybuchł pożar, który strawił 13 zabudowań wraz z urządzeniem oraz inwentarzem żywym i martwym. Straty wynoszą ponad 40.000 zł. Pożar powstał skutkiem zbrodniczego podpalenia:

S t o l i n — W cerkwi prawosławnej we wsi Stachowice, pow. Stolińskiego wybuchł pożar, który strawił prawie całą cerkiew. Straty są bardzo duże.

G r o d n o — W Ozieranach Wielkich wybuchł pożar, który strawił 11 stodół z tegorocznymi zbiorami i częścią żywego inwentarza. Straty wynoszą około 40.000 zł.

L u b l i n — We wsi Piotrków, pow. Lublin z nieustalanej przyczyny wybuchł pożar, który strawił 11 domów mieszkalnych i 12 budynków gospod., oraz stogi ze zbożem. Straty są znaczne.

Drugi pożar wybuchł we wsi Szymoszyce, pow. Radzyn, gdzie spłonęły zabudowania trzech gospodarzy. Straty wynoszą 15.000 zł.

ZAWIESZENIE UKR. ORG. ROLNICZEJ

L u c k — Decyzja władz administracyjnych została zawieszona ukraińska organizacja rolnicza na terenie powiatu łuckiego „Silskij Gospodar“. Działalność tej organizacji na terenie pow. łuckiego była niezgodna ze statutem oraz nie stosowała się do przepisów prawa.

Kronika organizacyjna

MSZA ŻALOBNA W KOZŁOWEJ POW. BRZEJAŃSKIEGO

Zarząd Koła S. L. w Kozłowej pow. brzeżańskiego (woj. stanisławowskie) zamówił na dzień 22 listopada br. żałobną Mszę św. w kościele parafialnym w Kozłowej za dusze poległych ludowców. Msza odprawiona będzie o godz. 7 rano.

Zapraszamy i apelujemy do wszystkich Kół S. L. pow. brzeżańskiego do najliczniejszego udziału w tej uroczystości.

Za Zarząd
Prezes pow. S. L. Jan Chwastyk

Z życia Stron. Ludowego w pow. wieluńskim

Dnia 10 października br. odbył się w Osjakowie Zjazd S. L. gmin północno-wschodnich powiatu wieluńskiego. Na zjazd przybyło 128 delegatów, jako przedstawiciele 5 gmin powiatu. Po zgromadzeniu zebrania przez obecnego na Zjeździe prezesa Zarządu Powiatowego S. L. ob. Piotra Chwalińskiego i dłuższym jego przemówieniu, zabierali głos liczni przedstawiciele poszczególnych gmin, omawiając sprawy obchodzące lud polski i ostatnie wypadki związane z naszym ruchem.

Po jednogłośnie przyjętym milczeniu ku uczczeniu pamięci poległych ludowców zebrani postanowili opodatkować członków na rzecz uszkodzonych rodzin. Na zakończenie postanowiono przystąpić do energicznej pracy, nad zorganizowaniem i uświadamianiem mas ludowych przed którymi stoi wielkie zadanie.

Chwaliński, Prezes

Notowania giełdowe ziemiopłodów

z dnia 15 listopada 1937 r. — Płacono złotych za 100 kg:

	Warszawa	Poznań	Kraków	Budgoszcz
Pszenica zbier.	29,00—29,50	28,00—28,50	28,25—28,40	27,75—29,00
Zyto zbierane	23,50—24,25	22,50—22,75	23,60—23,85	23,00—23,25
Jęczmień	20,00—21,00	19,75—21,25	19,40—19,80	19,00—20,25
Jęczmień brow.	23,00—24,00	22,00—23,00	—	22,50—23,50
Owies	22,25—24,25	20,00—20,25	21,50—21,75	21,25—21,50
Maka pszen. 65%	41,50—42,50	43,00—43,50	41,50—42,25	42,50—44,00
Maka żytnia 65%	31,00—31,50	31,50—31,50	34,00—34,50	32,50—33,00
tręby pszenne	15,50—16,00	14,75—15,25	14,50—14,75	15,50—16,00
tręby żytnie	14,75—15,25	15,00—15,75	14,50—14,50	15,50—16,00
rzepak zimowy	60,00—61,00	56,00—58,00	58,00—59,00	56,00—58,00
trzech polny	29,50—31,50	—	26,00—28,00	—
Groch Wiktorja	30,00—32,00	24,50—26,50	32,00—34,00	23,50—25,50
Kuchy rzepak.	19,00—19,50	20,00—20,25	—	20,00—20,50
Kuchy lniane	21,75—22,50	23,25—23,50	—	24,00—24,50
Ziemniaki jad.	3,50—4,00	2,50—3,00	4,50—5,00	3,75—4,25
Gryka	—	—	—	—
Słoma luźna żyt.	—	6,30—6,55	6,25—6,75	—
Słoma prasow.	8,50—9,50	7,05—7,30	—	8,00—8,25
Siano luźne	—	7,60—8,10	7,50—8,50	8,75—9,75
Siano prasow.	9,50—10,50	8,25—8,75	—	9,50—10,50

Ceny żyta zagranicą:

Berlin —; Praga 29,65; Hamburg (żyto amerykańskie bez cła) 22,36

Wartość dolara: 5,27 —; Wartość gramu złota: 5,92

GRUŻLICA PŁUC

jest nieuleczalna i corocznie, nie robiąc różnicy dla pici, wieku, i stanu pociąga bardzo wiele ofiar. Przy zwalczaniu chorób płucnych, bronchitu, grypy, uporczywego męczącego kaszlu itp., stosują pp. Lekarze
„BALSAM TRIKOLAN - AGE”
który ułatwiający wydzielanie się płuciny usuwa kaszel, wzmacnia organizm i samopoczucie chorego, oraz powiększa wagę ciała.
Do nabycia w Aptekach.

Okazja

motor ropany w bardzo dobrym stanie 16 hp. sily w ruchu tanio sprzedam Spółka Smolarzy p-ta Zolynia woj. Lwowski (1521)

Sprzedam

lub wydzierżawię karczmę z rzeźnictwem w kościelnej wiosce Of do Gazety Grudź. pod nr. 1463

Poszuk. posady

Mam

talent powieściopisarstwa nie mam jednak gdzie swą pracę. Doświadczono ludowca społecznika uprzejmie proszę o informację z tego zakresu. Adres: Szmigularz Mikołaj, pocz. Koniuszki Siem wojew. lwowski. (1411)

Młody

poeta przyjmie jakakolwiek posadę przy wydawnictwie najchętniej w republiki Of. do Gaz. Grudź. pod „Literat” (4113)

Gospodarstwo

morgowe i 11 morgowe z zabudowaniem przy Grudziądzu sprzedam Właściciel: Wilińska Grudziądź, ul. Sw. Wojciecha 24. (1053)

Skład

rzeźnicki w dobrym punkcie z urządzeniem korzystnie na sprzedaż Oferty do Gaz. Grudź. pod nr. 1511.

Dom

czyszczony dobrze procentujący się w Grudziądzu sprzedam korzystnie. — 12,000 zł. czynszu rocznie, 20,000 zł. hipoteka. Oferty do Gaz. Grudź. pod nr. 1444

SPRZEDAŻE

Dom
pietr. z piekarnią dobrze prosper. w mieście powiatowym z powodu choroby tanio sprzedam. Of. do Gaz. Grudź. pod nr. 1528

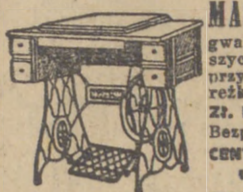
Sprzedam
2 morgi ziemi z budynkami za 2,200 zł. Władysław Kubiatowski, Łączewna w m. Pyszkowo, p-ta Boniego, pow. Włocławek.

Gospodarstwo
prywatne pół km. od Brodnicy 65 morgi ziemi żytnio pszennej w tym 6 morgi łąki z torfem, budynki maszynowe z marmurym i wenturzem, mały depozytarni do sprzed. Of. do Wp. 12,000 reszta według ugody Franciszek Stawiski Karbowo pocz. Brodnica (1532)

Dom
nowy, 7 ubikacji 3 morgi dobrej ziemi, położony w pięknej górzystej okolicy blisko lasu iglastego, od kościoła i stacji kol. 3 km od zaraz na sprzedaż. Łęczeski nr. 19 stacja kolej Chrzypsko pow. Międzychód n/W. Of. do Gaz. Grudź. pod nr. 1530

Pianino
Sommerfelda bardzo mało używane, korzystnie sprzedam. Łęczeski nr. 18 stacja kol. Chrzypsko pow. Międzychód n/W. Of. do Gaz. Grudź. pod nr. 1530a

Miód
czysto pszczelny lipcowy pierwszej jakości pod gwarancją bez żadnych domieszek tego rocznego zbioru 3 kg. 7,80 5 kg. 11,50 10 kg. 21,50 20 kg. 40 zł. 30 kg. 60 zł. wraz naczyńmi i opłatą pocztową wysyła MAŁOPOLSKI EKSPORT MIODU W ZBARAZU SKRYTKA POCZTOWA 5 (1532)

MASZYNY DO SZYCIA

gwarantowane, najprzebieższych marek światowych, z przybor. do haftowania, merzekowania, cerow. i. t. d. — 21. 189 GOTÓWKĄ I RATAMI. Bezpłatne katalogi wysyła: CENTRALA MASZYN KRAKÓW ul. Dietlowska nr. 100 — Skrytka pocztowa 78. —

Sprzedam

z powodu likwidacji dzierżawy: 1 motor 7 P. S. (prąd zmienny) 1 sieczkarkę 1 maszynę do młócenia na zapęd motorowy Żel. Czubek — Pleszewo p-ta Szonowo Szlach. pow. Grudziądź (1358)

Młodzieniec

z dobrej rodziny przyjmie posadę jako uczeń leśniczego. Alfons Houskam. n. p. Chraszków, Swiecpo. Os. woj. pomorskie.

Mężczyzna

lat 31, wiejski żonaty uczciwy, obowiązkowy, bez nalogów, polecenie proboszcza, prosi o pracę robotnika, woznego dozorca domowego lub innej stałej posady. Łaskawe oferty do Gaz. Grudź. pod Wiejski nr. 1361

Samochód ciężarowy

„Ford” w dobrym stanie sprzedam. cena 1550 złotych Edward Kowalewski, Zyrardowice, p-ta Murzynno pow. Inowrocław

Nieruchomość

dom mieszkalny z zabudowaniami i 13 morgi ziemi ornej (wszystko w dobrym stanie) sprzedam B. Wacławska, Czarnków n/Not” (1504)

Parcele

cukiernią, piekarnię nadzwyczajne położenie Wodna-centrum, Stowackiego okazjnie sprzedam. Toruń Mickiewicza 3-1.

Sprzedam

gospodarstwo 35 morgi ziemia pszenna z żywym marmurym i wenturzem oraz z budynkami. Cena 1000 wplata 5000, reszta 5000 splate w 14-tych latach Habiera Henryk, Chlebno p-ta Łobżenica woj. Poznańskie (140)

KUPNA

Kupno

rowerów i części rowerowych polecam tanio Jan Sadowski Czastary pow. Wielun woj. Łódzkie (13)

Skupujemy

skórki zajęcy, królicze tchórze, lisie nutrie, itp. po najwyższych cenach Garbujemy - farbujemy wszelkie skóry. Przedstawiamy wszelkie informacje poszukiwani. Informacje bezplatne. Odpowiedzi znaczką. Wysyła Ekspert-Pierzchalski roznan, Focha 27.

PRAKTYCZNE PRZEPISY
SMAZENIA KONFITUR SPORZĄDZANIA KOMPOTÓW I SOKÓW przez ROŻĘ MAKAREWICZOWĄ
CENA Z PRZESYŁKĄ ZŁ. 2,25.
Przesyłkę skuteczniamy za poprzednim nadesłaniem należności. Pieniądze wpłacić można w każdym Urzędzie Pocztowym za pomocą przekazu rozrachunkowego
Zamówienia przysyłać należy: Zakł. Graficzne i Wydawnicze WIKTORA KULERSKIEGO w Grudziądzu - Pomorze.

Miód

deserowo-leśniczy, prawdziwy bez domieszek czyści pod gwarancją 3 kg. 8,50 zł 5 kg. 13 zł 10 kg. 25 zł 20 kg. 49,50 zł wraz z naczyniem i opłatą pocztową wysyła właściciel największej pasieki w Państwie. EUGENIUSZ BILIŃSKI i syn w Zbarazie

Rzeźnictwo

mieszkańcem, warsztatem śródmieście Poznania korzystnie sprzedam. Strugarek, Poznań, Szewska 15

Majątek

330 morg. dom 6 pokojów cena 45,000 wplata 13,000 bez inwentarza. 50 morg. cena 13,000 wplata 9,000 60 morg. cena 20,000 wplata 12,000 75 morg. cena 24,000 wplata 12,000 7 morg. cena 3,500 wplata 2,000 Sowiński Poznań. Garscarska 2 telefon 18-21 (1529)

Rzeźnictwo

mniejsze przy ul. Chelminskiej z elektr. zapędem spowodu choroby do sprzedania Fa „Hal ka” Grudziądź, Wybickiego 15 (1529)

Wytwórnia instrumentów Muzycznych Franciszek Niewczyk Lwów
ul. Grodecka 2-B poleca najtaniej wszelkie instrumenty oraz przybory. Przyjmuje naprawy. Cenniki na żądanie

Uwaga Rolnicy Uwaga
Książka napisana przez Jerzego Lipowskiego p. t.
W jaki sposób dorobiłem się na gospodarstwie rolnym
Cena wraz z portorą 1,00 zł.
Książkę wysyłamy za poprzednim nadesłaniem pieniędzy
Zakłady Graficzne i Wydawnicze W. KULERSKIEGO Grudziądź Droga Łąkowa

Miód

w każdej ilości kupuje. — Fabryka Mierników Robert Borkowski Grudziądź św. Wojciecha 24 (1490)

WOLNE POSADY

Włodarza
dzelnego i energicznego z zaciętnościami poszukuje od 1 kwietnia 1938 r. większą majątność na Kujawach. Zgłoszenia prosimy skierować do Zarządu Dóbr Markowickich, Markowice, pow. Mogilno

TOKARZ

do drzewa młodszy, potrzebny od zaraz. Zgłoszenia piśmienne kierować: Waclaw Gierdalski Gdynia Plac Kaszubski 10

Uczeń

krawiecki ze wsi zaraz potrzebny. Grudziądź, potłbowa 24, Cyclici. (1489)

Na nowszy Praktyczny podręcznik dla wszystkich Sekretarz Urzędowy 320 stron
Opracowany przez Magistra Praw Seweryna Hartmana
Bardzo obszerny zbiór wzorów, podań, pism sądowych i administracyjnych
Wydanie trzecie
Znacznie powiększone, dostosowane do obowiązującego ustawodawstwa
Wraz z przysyłką
Cena 5 zł.
Do nabycia
Zakłady Graficzne i Wydawnicze WIKTORA KULERSKIEGO Grudziądź-Droga Łąkowa

Radioprogram z Warszawy
ŚRODA, 17 listopada.
Warszawa. 6,15 Pieśń „Kiedy ranne wstają zorze”; 6,20 Gimnastyka; 6,40 Muzyka — płyty; 7,00 Dziennik poranny; 7,15 Muzyka; 8,00 i 11,15 Audycja dla szkół; 11,40 Muzyka z płyt; 11,57 Sygnał czasu i Hejnał z Krakowa; 12,03 Audycja południowa; 15,30 Wiadomości gospodarcze; 15,45 „Hokus-pokus dominikus” — audycja dla dzieci starszych; 16,00 Skrzynka językowa; 16,15 Koncert solistów; 16,50 Pogadanka aktualna; 17,00 Wojskowa potęga lotnicza Italii — odczyt; 17,15 Koncert orkiestrowy; 17,50 Kłopoty lokatora — pogadanka; 18,00 Wiadomości sportowe; 18,10 Muzyka orkiestrowa — płyty; 18,35 Audycja dla wsi; 19,00 „Na broń” Stefana Żeromskiego, czyta J. Osterwa; 19,20 Pieśni lubeskie w wyk. chóru akademickiego; 19,35 „Prof. Twardowski i jego uczniowie” — odczyt; 19,50 Pogadanka aktualna; 20,00 Zapomniane piosenki — płyty; 20,45 Dzieńnik wieczorny; 20,55 Pogadanka aktualna; 21,00 Koncert chopinowski; 21,50 Piękno muzyki polskiej — kwadrans poezji; 22,05 Muzyka taneczna w wyk. M. O. P. R. 22,50 Ostatnie wiadomości dziennika wieczornego i przegląd prasy.

ROŻNE

Kawaler

lat 27 kowal. Pomorzanin posiada 4 000 zł. poszukuje panią z 8.000 zł. gotówką w celu matrymonialnym Of do G. Gr pod nr 152

Krawiec

kawaler lat 28, narazie biedny, poszukuje przystojnej panny do lat 39 z posagiem do stworzenia warsztatu możliwie i skłupu Oferty z fotografią do Gaz. Grudziądź. pod „Krawiec nr. 1410

Kawaler

po 30 ce rolnik stolarz z Kieleckiego posiada ponad 5.000 gotówki, ożeni się z panną do lat 25, przystojną znającą gospodarować na roli kuchni i szyciu z gotówką na wyjazd do Brazylii na kolonię rolniczą do stanu Parana. Of. do Gaz. Grudź. pod nr 4851

Po nadesłaniu

1. — zł. na P. K. O. 201-483 prześlemy ceną książkę weterynaryjną str. 80. Wypracowane domowe środki lecznicze i recepty. Drukarnia Mieszczanka - Poznań, Murna 2.

Rolnicy!

Spieszcie nabyć dobrej ziemi na WOŁYŃIU. Gotowe gospodarstwa parcele, domy, place Przyjmie do interesu wspólnika z 1.000 zł. zarobek pewny. Informacji udziela za zał. Rudnicki Kowal Mokra 5

Największej Klientów wiejskich
zdobędziesz przez ogłaszanie w **Gazecie Grudziądzkiej**

Młody

uczniwy szuka wspólniczki do założenia sklepu z gotówką do 3.000 zł Oferty do Gaz. Grudź pod „Młody” nr. 1533

Urzędnik

państw. lat 38 pozna ład na niezależną pannę lat średnich Żel. Topolnicki poste-restante Stopnica

Matrymonialne

NAUKA

Kawaler

lat 28 na stanowisku przystojny inteligentny dobrze charakteru pragnie poznać pannę celem ożenku. Of. do Gazety Grudź. pod „Łodzianin” (1477)

Buchalterii

nowoczesnej korespondencji sześciu językowej wycieczam histornie. Żądajcie prospektów. Autor Agrarienisko, Kolno g. (153)

CZWARTEK, 18 listopada.
Warszawa. 6,15 Pieśń „Kiedy ranne wstają zorze”; 6,20 Gimnastyka; 6,40 Muzyka — płyty; 7,00 Dziennik poranny; 7,15 Muzyka; 8,00 i 11,15 Audycja dla szkół; 11,40 Muzyka z płyt; 11,57 Sygnał czasu i Hejnał z Krakowa; 12,03 Audycja południowa; 15,30 Wiadomości gospodarcze; 15,45 „Wedrówki muzyczne” — audycja dla młodzieży; 16,15 Orkiestra mandolinistów; 16,45 Pogadanka aktualna; 16,55 Skoła w społeczeństwie amerykańskim — odczyt; 17,10 Franciszek Schubert. (I audycja); 17,50 Poradnik sportowy; 18,00 Wiadomości sportowe; 18,10 Skrzynka ogólna; 18,25 Rezerwa; 18,35 Audycja dla młodzieży wiejskiej; 19,00 Oryginalny Teatr Wyobraźni — „Pierwsza miłość poety”; 19,30 Koncert muzyki lotewskiej; 19,45 Pogadanka aktualna; 20,00 Koncert poświęcony Straussom w wyk. orkiestry i chórów; W przerwie o g. 20,30 Dziennik wieczorny i Pogadanka aktualna; 21,45 „Stanisław Przybyszewski” — szkic literacki; 22,00 I-sza audycja poświęcona twórczości Karola Szymanowskiego; 22,50 Ostatnie wiadomości dziennika wieczornego i przegląd prasy.

AUDYCJE DLA WSI
W KAŻDĄ NIEDZIELĘ nadawane są przez wszystkie radiostacje w godzinach od 8.03 do 8.50 rano i od 15.30 do 16.00 po południu. Na pozetki audycyji porannych podawana jest „Gazetka rolnicza”
WIADOMOŚCI GOSPODARCZE
nadawane są przez wszystkie radiostacje codziennie oprócz niedziel i świąt w godzinach od 15.00 do 15.15 popołudniu.
PRZEGLĄD GIEŁDOWY Z POZNANIA
przez wszystkie radiostacje nadawany zostaje codziennie oprócz niedziel i świąt w godzinach od 13.55 do 14.00 popołudniu.
SKRZYNKI ROLNICZE
każda stacja we własnym zakresie nadaje w każdy wtorek i sobotę o godzinie 12.50 w południe.

Humor

„Proszę o miły pokój w cichej części budynku, abym mógł spokojnie ćwiczyć.”